

Gruppe her i Tinget et Forslag. Nu var Gruppen vokset til 24 Medlemmer, og Forslaget gik ud paa en Lov om Laan til Ombygning af overbebyggede og usunde Bydele i København og Købstæderne. Der skulde stilles 10 Mill. Kr. til Raadighed til Udlaan til Nedrivning og Ombygning af usunde Bydele. I Folketinget foretoges den Ændring, at Forlangendet om Laan i Henhold til denne Lov skulde fremsættes inden Udgangen af Aaret 1908—09. Det var en alt for kort Frist; det er klart, at saadant noget skal planlægges omhyggeligt, og det er ikke muligt med saa kort Frist at benytte sig af en saadan Lov. Desuden nedsattes Laanesummen fra 10 Mill. Kr. til 4 Mill. Kr. Laanene skulde være nopsigelige i 4 Aar, men derefter skulde de kunne opsiges med et halvt Aars Varsel. Forslaget blev ophejdet til Lov den 27. Maj 1908, og Københavns Kommune planlagde paa Grundlag deraf en Benyttelse af Loven. Vi havde imidlertid faaet Foden rigtig godt indenfor i Kommunalbestyrelsen, vi havde vel ikke Flertal, men sammen med de Radikale udgjorde vi en saadan Styrke, at vi i meget høj Grad kunde præge de Beslutninger, som blev taget; vi var i Virkeligheden blevet saa stærke, at vi var i Stand til at benytte Loven. Der blev planlagt store Ombygningsarbejder her i Byen. Forslag blev gennemført i Kommunalbestyrelsens to Afdelinger, og vi fik begyndt paa Ombygningsarbejderne. Ved Ekspropriationer og Køb erhvervede Københavns Kommune Ejendomme for 8 386.000 Kr. i de værste Kvarterer, som fandtes, nemlig Brøndstrædekvarteret og Vognmagergadekvarteret. Forholdene her var endnu uslere end de, der findes i vore Dage paa Christianshavn. Altsaa, Kommunen købte og eksproprierede Ejendomme for over 8 Mill. Kr. Heraf er senere solgt for 3 512.000 Kr. og anvendt Bygninger til eget Brug for 888 700 Kr. Men Kommunen har altsaa hidtil haft en Nettoudgift af omtrent 4 Mill. Kr. ved Ombygningen af denne Bydel. Det er et ganske betydeligt Beløb for en Kommune. Der er tillige udlagt til Gader og Areal, som beløber sig i Penge til 515 000 Kr. Det bliver i Virkeligheden 4½ Mill. Kr., som Kommunen har ofret paa dette Punkt. Den Statsstøtte, vi havde paaregnet, og som vi skulde have haft, blev imidlertid saa godt som lig Nul, idet Finansministeren opsigte Pengene saa hurtigt som muligt, og vi maatte over Hals og Hoved skaffe dem. Vi fik derved i Virkeligheden ikke stor Nytte af Laanet.

Saaledes reguleredes og ombyggedes, som sagt, et af de værste Kvarterer i Byen.

Der skabtes nye, brede Gader og gode, sunde Bygninger i Stedet for de gamle Rønner, som stod der. Ved privat Initiativ, men tillige med betydelig Støtte fra Kommunen er der raseret et andet Kvarter, nemlig Kristen Bernikowstræde- og Møntergadekvarteret, hvor der har rejst sig en god og fortrinlig Bebyggelse i den Bydel, der nu almindelig kaldes City. Det er dog altsaa ikke saa lidt, Københavns Kommune har udrettet i den indre By for at raade Bod paa de usunde Bebyggelsesforhold. I Højres Tid var der, som et æret Medlem, der tidligere har talt om Boligforholdene, nærmere udviklede, sket en Bebyggelse, der var lige saa slet som den, det ærede Medlem skildrede paa Christianshavn; der var ikke Spor af Lys eller Luft. Københavns Kommune vedtog da, med en Bekostning af 325 000 Kr., at erhverve en Fabrik paa Nørrebro, som blev nedrevet, og der blev saa Blaagaards Plads anlagt. Det er dog en Oase i Nørrebros Stenørken, og jeg tror, det maa indømmes, at det var en priselig Foranstaltning til Byens Forskønnelse. Der er i det hele taget neppe mange Byer i Verden, som i saa kort Tid har foretaget saa meget for at regulere Forholdene og skabe sunde og gode Boliger, som netop København har gjort. Jeg tror, jeg tør sige, at fra Christian den Fjerdes Tid og til Begyndelsen af dette Aarhundrede er der ikke gjort saa meget for Byens Udvikling, Sundhed og Forskønnelse, som der er gjort i de sidste 15 Aar. I den Tid, hvor det samlede Demokrati har haft Indflydelse i Kommunen, er der gjort et betydeligt Arbejde ikke blot for at fjerne de usunde og overbebyggede Bydele, men maaske nok saa meget for at skabe en By, hvor Fortidens Synder ikke kan gøres om igen. Eet er nemlig at rive en By ned, et andet at bygge en By op. Det er altid vanskeligt at rive en By eller store Dele af en By ned. Det er for det første ganske overordentlig bekosteligt, og derigennem frembyder det mange Vanskeligheder, som vi altsaa har overvundet uden at have faaet nogen egentlig Støtte dertil. Staten har i Virkeligheden saa godt som intet ydet til denne Sag, der dog maa siges at være en Samfundssag, idet det ikke bør overlades til den enkelte Kommune at bære Byrden af de Synder, Fortiden har begaaet. En saadan Nedrivning i stor Stil som den, der vilde kræves, hvis man paa een Gang skulde raade Bod paa alle disse Forhold, lader sig ikke foretage paa en Studs; det magter en Kommune ikke. Det vil kræve sin Tid; der maa gaas frem efter en vis